

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติ ในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Results of Participatory Learning Management on the Attitude in Physical Education of Matthayomsuksa 5 Students

อานนท์ พึ่งสาย*

Arnon Phungsai

ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล**

Toasak Kawjaratwilai

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนพลศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 120 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก จำนวนนักเรียน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมวิชาซอฟต์แวร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาพลศึกษา 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนพลศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติเชิงสรุปอ้างอิงที่ใช้ในการทดลอง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ใช้สถิติ t-test for dependent ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้นักเรียนมีเจตคติในการเรียนพลศึกษาอยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับดี 2) นักเรียนมีเจตคติก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม/ เจตคติในการเรียนพลศึกษา

Abstract

This study aimed 1) to examine result of Participatory Learning Management on attitudes towards Physical Education learning among Matthayomsuksa 5 students and 2) to compare the students' attitudes towards Physical Education learning before and after Participatory Learning Management. The population of this research is 120 Matthayomsuksa 5 students of Kasetsart

* นิสิตปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

University Laboratory School Kamphaeng Saen Campus Center for Educational Research and Development. The study sample which was selected by Simple Random Sampling through method of drawing lots consisted of 40 Matthayomsuksa 5 students. The research instruments were 1) the Participatory Learning Management of Softball Class for Matthayomsuksa 5 students, 2) the test of attitudes towards Physical Education learning, and 3) the observatory form of Physical Education learning. The statistical techniques used were 1) descriptive statistics: arithmetic mean and standard deviation, and 2) inferential statistics for comparison before and after the experiment: t-test for the dependents. The study findings can be summarized as follows: 1) Result of Participatory Learning Management on attitudes towards Physical Education learning, they were found at the high levels both before and after the Participatory Learning Management. The students' learning behaviors were all at the good level. 2) When the attitudes before and after were compared, they were significantly different from each other at the statistical level 0.05.

Keywords: Participatory Learning Management/ Attitude in Physical Education

บทนำ

วิชาพลศึกษาเป็นรายวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้มนุษย์มีพัฒนาทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ดังที่ วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539: 26-27) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาพลศึกษามี 5 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาการทางด้านร่างกาย 2) พัฒนาการ ทางด้านจิตใจ 3) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ 4) พัฒนาการทางด้านสังคม และ 5) พัฒนาการทางด้านทักษะ ซึ่งจะเห็นได้ว่า รายวิชาพลศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนามนุษย์ในด้านต่างๆ ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์เช่นเดียวกันกับการศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ แต่เมื่อพิจารณาลักษณะธรรมชาติของรายวิชาพลศึกษา พบว่า รายวิชาพลศึกษาเป็นรายวิชาที่เน้นทักษะทางด้านร่างกาย เป็นการศึกษาที่เน้นการเล่นการออกกำลังกาย หรือกิจกรรมทางกายที่ได้คัดสรรมาอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ ดังนั้น พลศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งทางการศึกษาแต่ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้นำที่สามารถช่วยจัดกิจกรรมต่างๆ และแนะนำนักเรียนให้มีส่วนร่วม

อย่างมีแบบแผนถูกต้องตามหลักวิชาการ ตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน จึงจะเกิดผลอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในปัจจุบัน พบว่าครูผู้สอนพลศึกษาศึกษาส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการสอนทักษะทางด้านกีฬาให้แก่ผู้เรียน เน้นการพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านกีฬาสถาบันต่างๆ ครูผู้สอนมักจะเลยความสนใจในกลุ่มนักเรียนที่มีทักษะทางด้านกีฬาน้อย ทำให้รายวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่น่าเบื่อสำหรับนักเรียนบางกลุ่ม และการจัดการเรียนการสอนพลศึกษามักไม่ประสบความสำเร็จ ดังที่ จตุพร สุทธิรัตน์ (2550: 152) กล่าวว่า ปัญหาหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ที่ผ่านมาคือ นักเรียนไม่สามารถนำทักษะพลศึกษาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ไม่เห็นประโยชน์และคุณค่าของวิชาพลศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ฮิลด์เรธ (Hilldreth, 1966 อ้างถึงใน โฉน รัตนภักดี, 2544: 4) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กฉลาดจำนวนหนึ่งไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพลศึกษา เพราะมีความสนใจ

น้อยและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ซึ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ความรู้สึก ทำที่ ความชอบ ไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับ การเปลี่ยนหรือปรับปรุง ค่านิยมที่มีอยู่ ต้องเกิดภายในจิตใจของแต่ละบุคคล ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษาของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา พบว่า สภาพการสอนพลศึกษาที่มักมุ่งเน้นการสอนทักษะทางด้านกีฬาให้แก่ผู้เรียน นักเรียนที่มีความสามารถทางด้านกีฬาจะมีความตั้งใจและใส่ใจในการเรียน ในรายวิชาพลศึกษา ในขณะที่นักเรียนบางกลุ่มจะไม่ชอบและมีเจตคติเชิงลบกับรายวิชา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นประโยชน์ การสอนกิจกรรมพลศึกษาควรเน้นเรื่องสุขภาพพลานามัยมากกว่าความเป็นเลิศในทางกีฬา เล่นกีฬาด้วยความสนุกสนาน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา การสอนพลศึกษาจึงควรปรับเปลี่ยนโครงสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม กระตุ้นมิให้เกิดความเบื่อหน่าย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น (โจน รัตนภักดี, 2544: 5)

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเจตคติพบว่า เจตคติสามารถปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ 1) การจูงใจทางด้านร่างกาย (Biological Motivation) 2) ข่าวสารข้อมูล (Information) 3) การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Group Affiliation) 4) ประสบการณ์ (Experience) 5) บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพหลายประการต่างก็มีส่วนทางอ้อมที่สำคัญในการสร้าง เจตคติ ให้กับตัวบุคคล (ธงชัย สันติวงษ์, 2539: 166-167) ดังนั้นการปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้เรียน จึงควรนำปัจจัยที่กล่าวมาเป็นองค์ประกอบในการเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถใช้พัฒนาองค์ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมนักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยการดึงประสบการณ์และศักยภาพเดิมของนักเรียนแต่ละคนออกมาอย่างเต็มที่ ช่วยให้เกิดคุณภาพต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ดังที่ สุมณฑา พรหมบุญ (2540: 14) กล่าวว่า จุดเน้นของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ การได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะชีวิตต่างๆ การแสวงหาความรู้ การคิด การจัดการความรู้ การแสดงออก การสร้างความรู้ใหม่ และการทำงาน เช่น (Shen, 2004: Online) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นวงจรที่ช่วยในการประสานการทำงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงกระบวนการให้ความรู้ย้อนกลับ ซึ่งวงจรหรือกระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถวิทย์ ฌ ตะกั่วทุ่ง (2545: 41) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง นักเรียนจะร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนฝึกปฏิบัติการวางแผนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและทำรายงานผลการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการทำงานของผู้เรียนในการเรียนรู้ร่วมกันผ่านประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงเจตคติดังที่กล่าวมา ดังที่ ยุพิน อินทะยะ (2553: 89) กล่าวว่า การจัดกลุ่มให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะกระบวนการกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ การเรียนรู้แบบร่วมมือล้วนเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้พูดคุยปรึกษา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรต่อกันและกัน มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นและเป็นมิตร ในขณะที่นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยให้นักเรียน

ได้เรียนรู้พฤติกรรมของผู้อื่น เกิดความเข้าใจในตนเอง และเข้าใจผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้นได้เรียนรู้ข้อมูลประสบการณ์ต่างๆ อย่างมากมาย มีเจตคติที่กว้างและหลากหลาย และที่สำคัญก็คือได้ เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีม ดังนั้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมน่าจะส่งผลต่อการพัฒนาเจตคติที่ดีของนักเรียน โดยเฉพาะในรายวิชาพลศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นรายวิชาทางด้านทักษะที่ครูจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลากหลายกิจกรรม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนพลศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยประยุกต์ใช้ในการเรียนรายวิชาซอฟท์บอล ซึ่งเป็นรายวิชาที่ผู้วิจัยเห็นว่า มีเนื้อหาสาระที่สามารถปลูกฝังเจตคติในการออกกำลังกาย ตลอดจนเป็นวิชาที่สามารถให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองต่อเจตคติที่ดีของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และโดยเหตุที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นเด็กในช่วงวัยระหว่าง 16-17 ปี ที่โดยธรรมชาติแล้วเด็กในช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับการปลูกฝังลักษณะนิสัยและเจตคติการดูแลสุขภาพร่างกาย ดังที่ อากาการ เบรียวนิม (2539: 33-40) กล่าวว่า วัยรุ่น (Adolescence) อายุ 12-20 ปี เป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตของสมองอย่างเต็มที่ พัฒนาการทางด้านความคิดสติปัญญา เป็นไปอย่างรวดเร็วสามารถเข้าใจเรื่องที่เป็นนามธรรมได้ มีความคิดกว้างไกล พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มีจินตนาการมาก เป็นช่วงวัยที่ให้ความสนใจในการดูแลตนเอง การจัดการเรียนการสอนควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม อาศัยการทำงานร่วมกันในสังคมในการเรียนรู้ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนพลศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

วิธีการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียนจำนวนนักเรียน 40 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมวิชาซอฟท์บอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน แผนละ 50 นาที
2. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาพลศึกษา จำนวน 1 ฉบับ

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนพลศึกษา
จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษา
ก่อนการเรียนมาทำการทดสอบกับนักเรียน จากนั้น
ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำความเข้าใจ
กับนักเรียนถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ
มีส่วนร่วม

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
ไปดำเนินการทดลองสอนในวิชาซอฟต์แวร์กับกลุ่ม
ตัวอย่างเป็นเวลา 8 แผน (แผนละ 50 นาที)

3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมการ
เรียนของนักเรียนในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนในแต่ละคาบ โดยทำการสังเกตพฤติกรรมการ
เรียนของนักเรียนทุกคาบเรียน เป็นจำนวนทั้งสิ้น
8 ครั้ง

4. ทำการวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษา
ของนักเรียนหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอน
ในคาบที่ 9

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
โดยวิเคราะห์ด้วยตนเองและใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปผลของการ
วิจัยได้ดังนี้

1. ผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
ที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ
มีส่วนร่วม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เจตคติของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
(คะแนนเต็มเฉลี่ย 5 คะแนน)

ข้อ	ข้อความ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	นักเรียนชอบบรรยากาศในการเรียนวิชาพลศึกษา	3.82	0.68	4.30	0.72
2	นักเรียนเห็นว่าการเรียนพลศึกษาเป็นสิ่งที่ สนุกสนาน	3.85	0.74	4.52	0.64
3	นักเรียนรู้สึกมีอิสระในการเรียนวิชา พลศึกษา	3.92	0.86	4.42	0.64
4	นักเรียนมีความสุขกับการเรียนวิชา พลศึกษา	3.88	0.82	4.48	0.64

ข้อ	ข้อความ	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5	นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อถึงเวลาเรียนพลศึกษา	2.20	0.72	1.58	0.59
6	นักเรียนรู้สึกท้อใจว่าชั่วโมงเรียนวิชาพลศึกษามีเวลาที่ยาวนาน	2.35	0.77	1.98	0.86
7	นักเรียนไม่อยากขาดเรียนวิชาพลศึกษา	2.22	0.53	2.08	0.83
8	นักเรียนมีความสุขกับการเรียนพลศึกษานอกห้องเรียน	4.28	0.72	4.62	0.54
9	นักเรียนพอใจกับอุปกรณ์การเรียนวิชาพลศึกษา	3.28	0.75	3.48	1.01
10	นักเรียนเห็นว่าวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่มีประโยชน์	3.60	0.78	4.25	0.67
11	นักเรียนไม่ชอบทำตามแบบฝึกหัดที่ครูสาธิตให้	2.18	0.64	1.95	0.85
12	นักเรียนนำทักษะที่ครูสอนไปฝึกปฏิบัติที่บ้าน	2.25	0.93	2.62	1.01
13	นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อครูมอบหมายให้ฝึกซ้อมเพิ่มเติม	2.32	0.83	2.12	0.99
14	นักเรียนเห็นว่าวิชาพลศึกษาทำให้ร่างกายแข็งแรง	4.10	0.71	4.35	0.80
15	นักเรียนอยากมีอุปกรณ์กีฬาเป็นของตนเองเพื่อสามารถไปฝึกซ้อมต่อที่บ้าน	3.45	0.93	3.58	1.15
16	นักเรียนเห็นว่าการมีอุปกรณ์กีฬาส่วนตัวในการเรียนเป็นเรื่องสิ้นเปลือง	2.38	0.71	2.68	0.92
17	นักเรียนมักลืมนำชุดพลศึกษามาเรียนในวันที่เรียนพลศึกษา	1.70	1.18	1.30	0.69
18	นักเรียนเห็นว่าวิชาพลศึกษาไม่มีประโยชน์ต่อการศึกษาดูในระดับที่สูงขึ้น	2.12	0.99	2.12	1.04
19	นักเรียนหลีกเลี่ยงการพบปะกับครูพลศึกษา	1.80	0.99	1.38	0.54
20	นักเรียนมีความสุขในการเรียนพลศึกษาร่วมกันกับเพื่อนร่วมชั้น	4.15	0.89	4.65	0.53
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.76*	0.39	4.10*	0.38

*ค่าเฉลี่ยรวมคำนวณ โดยกลับทิศทางข้อความเชิงลบแล้ว

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนพลศึกษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.39) และหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนพลศึกษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.38) ทั้งนี้หลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาในภาพรวมสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

ทั้งนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยอาจารย์ผู้สอน (ผู้วิจัย) ในขณะที่ทำการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนทั้ง 40 คน จากการสังเกต 8 ครั้ง ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ (คะแนนเต็มเฉลี่ยแต่ละด้าน 3 คะแนน)

ประเด็นการสังเกต		คะแนนเฉลี่ยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 40 คน											
		ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	การมีส่วนร่วมในการเรียน	2.43	0.50	2.58	0.50	2.78	0.42	2.30	0.46	2.58	0.50	2.70	0.46
2	ความสนใจ/ความตั้งใจ	2.63	0.49	2.65	0.48	2.75	0.44	2.83	0.39	2.85	0.36	2.93	0.27
3	ความร่วมมือ กับหมู่คณะ	2.60	0.49	2.68	0.47	2.75	0.44	2.88	0.34	2.90	0.30	2.95	0.22
4	ความเป็นผู้นำผู้ตาม	1.98	0.62	1.93	0.57	1.95	0.55	2.13	0.52	2.20	0.46	2.28	0.45
5	ความมีระเบียบวินัย	2.93	0.27	2.98	0.16	3.00	0.00	2.95	0.22	2.95	0.22	2.98	0.16
6	ความมีน้ำใจ	2.95	0.22	2.98	0.16	3.00	0.00	2.95	0.22	2.98	0.16	2.98	0.16
7	ความสุภาพ/สุกสนาน	2.55	0.50	2.68	0.47	2.83	0.39	2.78	0.42	2.88	0.34	2.95	0.22

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีแนวโน้มพัฒนาการในทางที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายครั้ง พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน ความสุข/สนุกสนาน ความมีน้ำใจ และความตั้งใจ ผู้ตามจะต่ำลงในครั้งที่ 4 และกลับสูงขึ้นอีกในครั้งต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนพลศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนพลศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-value
Pre-test	40	5.00	3.76	0.39	4.553	.000*
Post-test	40	5.00	4.10	0.38		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า เจตคติของนักเรียนต่อการเรียนพลศึกษา ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แตกต่างจากเจตคติหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยเจตคติหลังเรียน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.38) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.39)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยจะขออภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่พบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

1. ผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมทั้งก่อนและหลังเรียน ซอฟท์บอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีเจตคติในประเด็นต่างๆ ในระดับสูง ซึ่งหลังการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาในภาพสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ในขั้นตอนของการประชุม จึงทำให้เจตคติของการเรียนจากกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบจึงมีคะแนนอยู่ในระดับสูง ตั้งแต่ก่อนการเรียน และหลังจากที่ได้เรียนตามแนวทางที่ตนเองได้แลกเปลี่ยนไว้จึงยิ่งทำให้ระดับเจตคติของนักเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้อง

กับ สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549: 34-35) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า “...การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตยฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อผู้สอน ต่อสถานศึกษาและต่อสังคม” นอกจากนี้ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนได้พยายามเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนร่วมกับครูผู้สอนอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประวิทย์ อ้อยเอียรชัย (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การสอนแบบมีส่วนร่วมทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้นและการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นผลทำให้เจตคติดีขึ้น ดังที่ กรมสุขภาพจิต (2544: 6-7) กล่าวว่า ผู้สอนควรเปิดใจกว้างเพื่อที่จะให้นักเรียนมีเจตคติที่เหมาะสม โดยการจัดการเรียนการสอนจะต้องไม่ได้มาจากความคาดหวังของผู้สอนเพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ที่สร้างความรู้สึกที่นักเรียนมีส่วนร่วมนักเรียนก็จะรู้สึกยอมรับผู้สอนและขยาย

การเรียนรู้ออกไปได้อย่างไม่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2540: 30-31) ที่กล่าวว่า เจตคติจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่บุคคลแต่ละคน ได้รับและพบมาโดยตรง และการยอมรับว่าสิ่งที่ตนเอง เห็นว่าดี เห็นว่างาม จะทำให้ความรู้สึกต่อสิ่งนั้น เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ประกอบกับ พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538: 144) ที่กล่าวว่า ธรรมชาติของลักษณะ ทางสังคมของวัยรุ่นมักจะชอบทำงานเป็นกลุ่ม มักมี การขัดแย้งกับแนวคิดของผู้ใหญ่ ดังนั้นการที่ให้อิสระ กับนักเรียนให้มากขึ้นจึงทำให้นักเรียนซึ่งอยู่ในระดับ วัยรุ่นมีความพึงพอใจและมีความสุขในการเรียนมากยิ่งขึ้น

หลังการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนักเรียนมี เจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาในภาพรวมสูงขึ้นกว่า ก่อนเรียน โดยขณะที่นักเรียนอยากมีอุปกรณ์กีฬา เป็นของตนเองแต่ยังเห็นว่าอุปกรณ์กีฬาเป็นสิ่ง ลิ่นเปลือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่ากีฬาซอฟท์บอลต้องใช้อุปกรณ์ในการเล่นทั้ง อุปกรณ์ส่วนตัวและอุปกรณ์ของทีมหลายอย่างและ อุปกรณ์ที่ใช้มีราคาค่อนข้างสูง นอกจากนี้ทั้งก่อนและ หลังเรียนนักเรียนยังเห็นว่าวิชาพลศึกษาไม่มีประโยชน์ ต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้น อาจเป็นเพราะนักเรียน ในกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นดังกล่าวมักให้ความสำคัญกับ รายวิชาพื้นฐานใน 5 กลุ่มสาระได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และ สังคมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่ใช้ในการสอบเข้าศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เห็นได้จากการทุ่มเทเวลาของ นักเรียนในช่วงหลังเลิกเรียนกับการเรียนพิเศษใน รายวิชาที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของ วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2539: 23) ได้กล่าวไว้ว่า “ในหลักสูตรของไทย วิชาพลศึกษายังดูเหมือนว่าได้ รับความสนใจจากผู้นำทางการศึกษาต่างๆ น้อยมาก ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนและเจตคติ ของครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคคลอื่นๆ เพราะบุคคล

เหล่านี้มักมองไม่เห็นถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษา คิดแต่เพียงว่าเมื่อจบร่วอยู่ในหลักสูตรแล้วก็จำเป็นต้องสอน...” ซึ่งสอดคล้องกับที่ พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538: 544) กล่าวถึงลักษณะทางสังคมและพฤติกรรม ของวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่มุ่งความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับ อนาคต ดังนั้นการที่นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชา พลศึกษาน้อยกว่าวิชาหลักที่เป็นพื้นฐานของการศึกษา ต่อจึงเป็นสิ่งที่ครูควรทำความเข้าใจกับนักเรียนถึง ประโยชน์และความสำคัญของวิชาในบทบาทของ วิชาที่เป็นทักษะชีวิตต่อไป

ทั้งนี้เจตคติในวิชาพลศึกษาถึงแม้ว่าจะอยู่ ในระดับสูงทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วม และเมื่อพิจารณาความรู้สึกของนักเรียนใน ประเด็นต่างๆ พบว่าจำนวนนักเรียนที่รู้สึกมีความสุข ในการเรียนพลศึกษาร่วมกันกับเพื่อนร่วมชั้นมีจำนวน มากขึ้น จากจำนวนนักเรียนร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 67.5 ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อเจตคติในการทำงานร่วมกันของนักเรียน มากยิ่งขึ้น ดังที่ สุเทพ อ่วมเจริญ (2549: ออนไลน์) กล่าวถึง หลักการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการสร้างความรู้ของนักเรียนโดยนักเรียน จะเรียนรู้ด้วยการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน และมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ก่อให้เกิดเครือข่ายการ เรียนรู้อย่างกว้างขวางขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียน พลศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พบว่า เจตคติของนักเรียนต่อการเรียนพลศึกษาก่อนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแตกต่างจาก เจตคติหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จากการสังเกต พฤติกรรมของนักเรียนหลังเรียน พบว่า สอดคล้อง กับค่าเฉลี่ยทางสถิติที่ว่าหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี การเรียนแบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้นกว่า ก่อนเรียน จากผลดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ประวิทย์ อ้อยเขียวชัย (2544: บทคัดย่อ) กับการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนพลศึกษาดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นวัยที่ชอบทำงานเป็นกลุ่มรักความอิสระมักต้องการค้นพบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง (พรณี ชูทัย เจนจิต, 2538: 259) นอกจากนี้ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีกระบวนการเพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อันได้แก่ กระบวนการในการเสริมแรง โดยการพูดให้กำลังใจ การกำหนดกฎเกณฑ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียนถึงบทลงโทษต่างๆ การให้แบบอย่างที่ดีในการสอนทักษะกีฬาซอฟท์บอล โดยยกตัวอย่างจากตัวแทนนักเรียนที่เป็นอาสาสมัคร การให้นักเรียนสรุปแนวคิดของการเรียนเรื่องต่างๆโดยการวาดภาพด้วยแผนผังความคิด (Mind Mapping) ทั้งนี้สอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548: 243) ที่กล่าวถึงกระบวนการการเกิดเจตคติและเจตคติว่าสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาได้แก่ การเสริมแรง การวางเงื่อนไข การเลียนแบบ และการเชื่อมโยง โดยหากมีองค์ประกอบต่างๆดังที่กล่าวมาก็สามารถทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการพัฒนาเจตคติได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

3. พฤติกรรมของนักเรียนเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีแนวโน้มพัฒนาการในทางที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายครั้ง พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน ความสุข ความสนุกสนาน ความมีน้ำใจ และความเป็นผู้นำผู้ตามจะต่ำลงในครั้งที่ 4 และกลับสูงขึ้นอีกในครั้งต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนการสอนในครั้งที่ 4 เป็นเนื้อหาการเรียนการสอนในเรื่องการตีและการโยนให้ตี ซึ่งเป็นทักษะที่ยากสำหรับนักเรียนที่เริ่มเล่นใหม่ และยังมีข้อบังคับเกี่ยวกับจำนวนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน เช่น ไม้ตี ลูกบอล และพื้นที่ในการฝึก นอกจากนี้จากกราฟแสดงค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในบทที่ 4 จะเห็นว่าในครั้งที่ 4

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียน พบว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มต่ำลงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ต้องใช้การสาธิตโดยให้ตัวแทนนักเรียนร่วมสาธิตทักษะดังกล่าวแก่เพื่อนร่วมชั้น พบว่านักเรียนที่มีทักษะการโยนที่ดี มีจำนวนจำกัดทำให้นักเรียนที่สามารถร่วมปฏิบัติการสอนร่วมกับครูได้มีเพียง 2-3 คนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ครูผู้สอนควรให้นักเรียนมีบทบาทในการจัดการเรียน ตั้งแต่ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน กำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบ

2. ครูและนักเรียนควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งควรปลูกฝังคุณลักษณะของการทำงานร่วมกันให้นักเรียน อาทิ การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความรับผิดชอบต่องานของตนเองและต่อกลุ่ม เป็นต้น

3. ครูควรมีความชำนาญทักษะด้านต่างๆ ที่ต้องสาธิตเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียน เพื่อสามารถให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในวิชาอื่นๆ หรือในระดับชั้นต่างๆ เพื่อศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความเหมาะสมกับวิชาหรือเหมาะสมกับระดับชั้นต่างๆ มากน้อยเพียงใด

2. ควรมีการศึกษาลักษณะผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น เพราะจากการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียน มีความสนุกสนาน ช่วยเหลือกันในกลุ่ม

3. ควรมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบมี ซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น นักเรียน
ส่วนร่วม กับวิธีการสอนแบบอื่นๆ นำมาประยุกต์ใช้ มีเจตคติที่ดีในการเรียนมากขึ้น
ด้วยกันเพื่อพัฒนาทักษะการสอนในรูปแบบใหม่ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). **คู่มือฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม**. กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: วงศ์กลมโปรดักชั่น จำกัด.
- จตุพร สุทธิรัตน์. (2550). **การพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา (พลศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550**. (อำนวยการ) โรงเรียนเทศบาลบ้านเขานิเวศน์ จังหวัดระนอง.
- ไฉน รัตนภักดี. (2544). **เจตคติที่มีต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ศักดิ์ พุ่มจันทร์. (2552). **หลักการสอนพลศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2552. จาก: <http://www.sportssci.net>.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). **พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประวิทย์ อ้อยเขียวชัย. (2544). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยวิธีการสอนแบบมีส่วนร่วมกับวิธีการสอนตามปกติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรรณี ชูทัย เจริญจิต. (2538). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัทต้นอ้อ แกรมี จำกัด.
- ยุพิน อินทะยะ. (2553). **กระบวนการกลุ่มสำคัญไฉน เด็กๆ รู้สึกอย่างไรเมื่อได้เรียนกับเพื่อน**. (อำนวยการ) หน่วยงานนิเทศฯ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8.
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2539). **การสอนพลศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิทย์พัฒน์ จำกัด.
- _____. (2541). **หลักสูตรพลศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2540). **“ทัศนคติและค่านิยมทรัพยากรมนุษย์”**. **ทรัพยากรมนุษย์**. 22 (มิถุนายน 2540).
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2549). **การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2551 จาก : http://cddweb.cdd.go.th/tr_di/documentary/tr_dihrrdoc004.html.

สุมนทนา พรหมบุญ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุมนทนา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา. (2549). **การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

อรจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545). **สุดยอดพัฒนาการเรียนรู้การสอน**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุคส์.

อภากร เปี้ยวนิม. (2539). **แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ**. (อัดสำเนา) เอกสารประกอบการสอน วิชาจิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental Psychology) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ สุขภาพ วิทยาลัยนครราชสีมา.

Shen, Jia. (2004). **Participatory Learning Approach: An Overview**. [Online]. Retrieved August 15, 2011, from <http://web.njit.edu/~bieber/pub/pla-descr-6-04-short.pdf>.